

Potser serà un nom d'arrels més remotes, germà o derivat de *Bellera* la subcomarca del Flamicell; s'ha conjecturat que aquest nom sigui germà del NL *vef*, *Betesa*, de l'alta Ribagorçana, en el qual la *l* < -LL-, apareix canviada en -t- segons la fonètica pre-catalana (E.T.C. II, 132-133); i *Betesa* és versemblant que vingui del NP ABELLASIA. En el nom present s'hauria perdut la A- inicial, igual que en *Betesa* i *Bellera*, i tal com en *Bellera* hi hauria d'haver rotacisme de la -s-; totes dues coses són possibles, i llavors podríem suposar, que es tracta d'un antic NP, declinat -Á/-ÁN com en *Berta/Bertane*, *Sanla/Sanlane/Sallane*, *puta/pután*, *anta/antán* 'tia'. Són diverses condicions que hem de suposar; però sembla que aquesta és la hipòtesi més fundada i sostenible: car era ben fàcil la contaminació de *vall de ---* en les formes recents d'Alós i Fanzara.

BELLCAIRE

A) *Bellcaire d'Empordà*. Pron. mod.: *bilkáira* 1920 a Torroella de Montgrí, id. 1931, *ibid.*; id. 1958, a Ullà; i a Viladamat ho sento igual, si bé un altre deia *bełkára* (XXII, 16.2, 148.29). És una denominació relativament moderna, car a l'Edat Mitjana se'n deia *Bedenga*, doc. en sis textos (de 881 a 1362), NP germ. per al qual, veg. s. v. Com que no en conec documentació medieval ni anterior a *Bellicadro*, a. 1691 (Monsalvatje XIV o XV) se li aplicaria, a manera de sobrenom, al·ludint a la seva posició topogràfica (V. infra).

B) *Bellcaire d'Urgell*, uns 8 k. a l'E. de Balaguer. Pron. mod.: *bełkára* 1920, a Mollerussa.

DOC. ANT. 1091, el context mostra que es tracta d'aquest lloc: encara que els moros no havien estat ben expulsats d'aquella zona, el Comte Ermengol d'Urgell dóna a St. Serni de Tavèrnoles una «turrem q. vocant *Bellcaire*» amb afrontació N. a *Pedricz* (*Pedris*, agregat de Belcaire), i S. «almunia de *Alfiz* et de *Filella*» (Filella) (*Cart. Tavèrnoles*, 102.3); 1154: citat junt amb Sant Tirs (*Cart. id.*, 140); 1359: *Bellcayre* (*CoDoACA* XII, 61). No garanteixo que tingui gaire valor la cita d'un castell de *Belycarys* vora el Segre, en el S. X, que Gayangos funda, segons sembla, en la *Cròn.* del Moro Rasis (car és sabut que és una adaptació cast. posterior, d'una font àrabica mal transmesa).

ETIM. Nom que es repeteix en dues poblacions occitanes: *Beucaire*, la ciutat del Baix Roine, veïna de Nimes; i un poble del N. del departament del Gers, a 14 k. de Condom. És fàcil de reconèixer en tots quatre noms el cat. i oc. *caire* (< ll. QUADRUM) amb l'adjectiu *bell* ponderador. A *caire* se li ha atribuït aquí un sentit topogràfic de 'roca escairada o quadrada': Bourciez, *Elém. d. Ling. Rom.*, § 283a. L'aplicació a viles no és gaire clara, perquè seria una evolució semàntica ben arbitrària que des d'allò es vagi passar a significar «village» (Polge, *Mél. Phil. Gre-soise*, 1960, p. 7), i sense proves ni paral·lels; encara

potser fóra més versemblant partir de *caire* 'angle' que fa un camí, com suggereix J. Segura (*Veu del M.* 1896, 107).

Importa, però, notar que en les nostres muntanyes *caire* s'aplica especialment a l'orografia, amb un sentit ample de 'tombant de serra'; especialment a tota la Garrotxa i als Terraforts de l'Empordà ho he oït molt amb el sentit de 'carena d'un serrat'; i fins designant el serrat mateix. Justament *Bellcaire d'Empordà* és en la serreta baixa que parteix aiguavessos del Fluvià i el Ter; i el d'Urgell és a la prolongació de la serra que voreja pel Sud la conca del riu Sió: serra que es manté molt elevada fins a Bellmunt, que per això li diuen 'la guaita'; segons el sobrenom «l'espia d'Urgell».

El sentit primitiu semblaria, doncs, 'a la bella carena del serrat'. Si en els noms occitans es tracta d'això o del d'angle d'un camí, deixem-ho al juí dels occitanistes. De tota manera el de Provença tenia un castell roquer —doncs, un serrat—, cèlebre pel setge que resistí de Simon de Montfort.

Segurament a causa de l'embaràs semàntic rumiava Holder (s. v. *cadro-*) si en el *Beucaire* provençal podia haver-hi un cèlt. KADRO- 'formós', que ell troba en les llengües britòniques, i en un teònim *Belatucadros*. Especulació audaç, mal fundada i innecessària, puix que basta l'explicació romànica, conforme amb el caràcter llatí de BELLUS; i inversemblant també perquè ja sabem el nom cèltic del *Beucaire* del Roine: que era UGERNOM.

La fira de Bellcaire, és el nom tradicional barceloní dels Encants de Bna., com encara ho sentia dir jo c. 1915-25; Russinyol la descriu pels volts de St. Antoni (*D'aquí i d'allà Bibl. pop. L'Avenç* I, 31-38); i ja es deia el 1784: hi acudien turcs, moros i gent de llevant, i per això obligaren els marxants a fer quarantena en temps d'amenaça epidèmica (*Maldà Calaix de Sastre* I, 136). Però és sabut que els comerciants occitans apareixen sovint en les fires i festes catalanes: el nom, doncs, li deu venir del *Beucaire* provençal, pres com a símbol de la gent d'Oc: car la Fira del *Beucaire* provençal és famosa a tot el país (TdF).

D'origen inconnex és el nom del riu val. *Belcaire* (V. d'Uixó), V. supra.

Bellcuit, V. *Bell-*

BELLENDO

Muntanya de la vall d'Àneu, que culmina en el trifini entre Son, Jou i Espot (en l'agr. Estaís), pron.: *bełéndo* (1959). És cabdal «lo serrat de *Bellendo* que divideix el terme de Jou i Estaís» (comunicació de J. Lluís Pallarès). És dalt de la serra, sobretot de la banda de Jou, i tot cobert de bosc fins al cim (IGC 42°35' × 4°45').

Com que d'avellaners, que abunden en tots els boscos d'aquestes valls, se'n troben allí tant o més que